

## GRINAK ERNE

Negua iritsi zen bere hondarretara eta zuhaitzak lehen hostoak eta goizagoko fruituen pinportak ernetzen hasiak ziren, zeinetatik zetorren lora eta liliz Naturaren ernaltzea. Mendi gaintan elurrak urtuz doaz eta ihauteri giroa bazterretan. Mainer neskatoak ordea, aiton-amonon supazterreko elezaharrak zituen bere burutik ken ezinez, esna ere ames egiten zuelarik. Egia omen, lo baino amets hobe. Gainera, irartzaturik egiten diren ametsak hobeak omen dira, horiek barne-gogotik sortuak direnez, eta loarenak ez beti.

—Amona Gaxenen sorgin-mundurik ba ote zen? Aitona Martinek kontaktzen dituenak ere, a ;zer ipui bitxiak. Baina, amonak sorgineri buruzkoan gehiago daki. Baina, sorginik ba ote? Izena duen guzia omen dago, gure aitonak dionez. Orain, nere buruan, gogoetak baizik ez dira hoiiek. Baina, gogoetatatik sortzen den nahia ere betetzekoa omen...; betetzekoa ala betegarria?

Oheratu zen une beretik, holako pentsamenak Mainerri ez zioten baketan uzten. Dena den, gogozko lekuan aurkitzen zuen bere burua. Pentsaketa hain nekegarria ez balitz... zeren burua zuen urduri eta gogoetak baretu ezinik. Gogoz biziki opa dena errealitate bihurtzen omen eta ametsa bera gaztetxoen bizitzan partaide izaki. Amets gabeko bizitza, ilusiorik gabea eta oso iluna dirudi. Izan ere, amona Gaxenek ongi zion: «sasoinean grexak». Eta gazteek ametsa bere.

Ipuin haien oroitzapenetan loak hartu ezinez ohean buelta eta buelta ziharduen Mainerrek. Akelarreko pasarteak inoiz beldurgarriak iduritzen bazitzaizkion ere, urrengo misterioz estalirik zegoelako kezkatzen zen eta inoiz atseginetzko zitzaizkion. Zergait ez? Misterioak sortzen duen kezka pertsonarentzat hungigarri. Fantasiaren magaletako errealitateak badu berakin indar berezi bat, bizi beharraren errazoia egia baldin bada. Noiz da ametsa loarena edo iratzartuarena? Eta, esnazko ametsak desioan egiztatu nahiak, lotazkoak fantasia hutsezkoak. Zein bata zein bestea, borondatearen menperatzaile dira.

Hatan hortan, Maider ez zen bere borondatearen jabe. Amona Gaxenek behin baino gehiagotan aiortu zion bezala, nahia sakonean denean bere baitara eroaten gaituela, eta batzutan on dela zentzuz eta gorputzez bere baitara amain emanaz errenditzea, instintoeri berezko korrentera uztea. Gri-nak ere naturazkoak bai dira.

Gogoetok burua harturik zebilen eta, era berean, burua lausotzen ziotela. Zerbait nahasturik. Eta, bere borondateen jabe ez zelarik, bat batean, bere gorputza kotoizko odeietan hegaz sentitzen zuen Mainerrek. Hega leuna, orekan bezala, baina bazijoan, ezerk gelarazi gabe. Anartean, amonak erabiltzen zituen formulak zituen maite: «Aitarekin, Semearekin, Izpiritu sailduarekin...» zerbaiti lotu nahiaz; baina bazen beste kontrako indar bat horri uko egiteko, eta berriz gaiari oratuz: «...Izpiritu sailduarekin... ohearen lau adarrekin...»; baina ezin barne grinak galerazo. Hori ere izatearen parte bat zen. A! orain bai, zelako hegatzada, sasi guzien gainetik,... laino guzien azpitik... Ilargi betezko gau argitsu hartan.

Mendi lepo zelaian jai ospakuntzak ihauteri gisa, jendetzaz zorabiagarri. Lautara hartan, belartza gainean, janari ugari eta edaririk ez urri. Jan eta edan ase arte. Gero, oinddo txapelgorri pintta zuriz, kirten luze eraztundun, aitona Martinek euli asko zen, garaian armairu gainean jartzen zituen haietakoa. Mota hori posoinduna omen zen, baina hemen postre janaritzat gogoz iretsiz jaten dira, eta posoinak kalterik ez honako esaldi honen babesean: «Haurrak, ernega ezazute jainkoa eta andre dona Maria eta saildu eta sailta guziak, zeren santa Anak ez zuen haurrik». Ujuka, lasterka, dantzan, biraka... jen-

detza zurrunbiloa, ero eta bero, soinekoak kenduz, biluztuz; elkarrekin gorputzez nahasturik. Denak batean deihadarrez: «Lakatan, tirakan, literna eta dios bast». Algaraz eta itsumustuan zihardutela, bapateko isilunean gelditu zen parrandarien ibilia. Zelai erdian, aker itxurazko gizaki adarduna agertu da. Guziak bere ingurura makurtuz doaz. Gizakerrak, eskuak altxatuz, bendizio gisa: «*Pax tecum*, hau izanen da munduarentzat oherzeko eskaintza eta jaialdiaren ondra». Jende guziak, batean: «Bildots haurra ukatzen dugu, Akerra aitortzen». Eta, ondorean, banan bana belaunikatuz, ohi zuten legez, mun egiten zioten gorputzean. Gero, lehen sarbidez zetozen haur eta gaztetxo berri ernalgarrak zerrendan jarri zituzten izorratzeko aurkezpena eginaz. Baina, akelarreko gaupasan, gaua luze da, eta zeremonietan lasai zebiltzan, bereziki lehen aldiz agertzen zirenekin. Bakoitzari bere amapontekoa jartzen zioten, gizakerrari eskaintza nola egin jakin zezatan. Prestakizunez azaleko igurtziak eragin-korrak omen. Igurtzien ihardunez barrutik zetorkion Maiderrri odolaren beroa. Hortan, amona Gaxen iduritu zitzaion bere gidari zerman atsoaren aurpegi irudia, bere aurrez aurre aditzera emanaz nola mugitu, nola ipini, eta izutu ez zedin honako hitz hauek maitasunez eta eztitsu esanaz: «Sorginaren odolez jarioko pertza». Zelai hartan apoz beterik sutan zegoen pertza gogorazi zion eta ero eta bero, gorputz guztia ikaraz, gizakerraren besoetara erori zen.

Gizakerraren besarkadaz: zeren, amoria ezain zentzuz ezin daite goberna. Baina zentzua zeharo galduz burua lausotu zitzaion. Ondorioz, Maider, guztiz entregatua aurkitu zen, gorputz iletsu beroaren presioz beragana estutzen zuela. Bai, bere larrugorri leunaren parterik sentikorrenak zehar miatuz somatzen zuen beste iletsuaren lazdura atsegina bularrez bular. Beso biak ez ezik, izter biak zabaldurik errenditu zen eta sabelpetik barnerantz sentitzen zuen ar eztenaren astindua, ar-ikaren eta arnasestuen ondorez baretuko zena, «Io badeza dardoaz ere gorputzaren erditik, ainguruaiak bano oboro ez larrake gaizkirik, bana dardoa ematurik, zauri' ere sendoturik, bere graziaz ezarteintu elgarreki baketurik».

Bitartean, akelarrean jarraitzen zuen inguruko jendetzan behin eta berriz entzuten zen, algaraz nahasturik, lehengo esaldi haren errepika: «lakatan, tirakan, literna eta dios bast».

Ordurako, Maider, neka neka egina zen, akelarreko irudiak bistatik alde eginak, sasi guzien gainetik eta laino guzien azpitik berriz ere hegaz abiatuz, lokaturik gelditu zen bihamunera arte.

Ohi baino beranduago zen Maiderren ama gelara deika sartu zenean; esanaz:

—Ajea al duzu, Maider? Aurpegi zurbilez nabaitzen zaitut.

—Bart lo guti egin dut... amesetan edo...

Amak, ohe maindireak odolez ikusteaz, ihardetsi zion:

—Atzo neskato zinen eta orain emakume. Ilargi betearekin emakumetu zara.

## J. EGIGURENTARRA